

## ANALYSIS OF QUESTIONNAIRE FOR PEDAGOGICAL ADVISORS IN SCHOOL REGARDING THE PRIMARY PREVENTION OF AGGRESSION AND THE INFLUENCE OF COGNITIVE DISMODERATION INTERCOURSE IN THE SCHOOL

**Vesela Ivanova Bozhkova**

Southwestern University "Neofit Rilski", Blagoevgrad, Bulgaria, [vesela\\_bojkova@abv.bg](mailto:vesela_bojkova@abv.bg)

**Abstract:** The school develops relationships with different orientations and content, in relation to the formation of the personality of the adolescent child, in the process of which should not only require obedience on his part, but also to support the development of his identity. In order to have positive results from the joint preventive activity between the family and the school in the person of the pedagogical specialists, the resources for purposeful and step-by-step preventive actions for overcoming the cognitive dismoderate intercourse should be mobilized. This is possible only with free choice in interpersonal interactions. Leading in the pedagogical process is the teacher, who is professionally engaged in the guidance of parents and in the search for favorable forms of communication with students in order to overcome cognitive dismoderate intercourse. In the preparation of pedagogical staff for working with aggressive children, the presence of a strong emphasis on the acquisition of skills for partnering is necessary. The research methodology includes a set of techniques for the implementation of primary prevention, as in theoretical and practical-applied aspect are consistent with modern experimental approaches for diagnosis and evaluation of primary prevention of aggression in children. The aim of the study is to reduce the aggressive behavior of students in primary school age through a set of techniques for preventive interaction with pedagogical advisors at school.

The purpose of the study is to reduce the aggressive behavior of students in primary school age through a set of techniques for preventive interaction with pedagogical advisors at school.

The results of the study show that modern models of preventive interaction between pedagogical advisors at school and institutions relevant to the issue will transform the views of the learning environment of modern children. The competencies of educators should organize pedagogical interactions in which to overcome the confinement in family and school life, so that ways can be sought to help overcome cognitive dismoderate intercourse. The result will lead to optimization of the pedagogical process in the educational environment for students, because it creates trust and optimal responsibility in communication between them and subsequently eliminates the formality of communication between pedagogical advisors at school and families of children with aggressive behavior. By combining their efforts, parents and professionals will be able to use their abilities to coordinate their efforts to deal with the difficulties caused by the process of educating students in the direction of overcoming cognitive dismoderate intercourse.

**Conclusions:** Relationships that generate fruitful interaction on overcoming cognitive dismoderate intercourse also require personal interactions to be based on trust and cooperation. As a result of successful practices in this direction, perspectives appear in the interaction between specialists and the school, which will eliminate mistrust and misunderstandings in the interactions between teachers, parents and students. An information system for parents and teachers is needed to present information from specialists, consultations on current issues related to the upbringing and development of children and the implementation of appropriate practices and methods for interaction in the process of overcoming cognitive dismoderate intercourse. Depending on the professional training of the pedagogical specialists, rubrics adequate to the pedagogical interaction can be devised, giving useful information in the process of overcoming the cognitive dismoderate intercourse. In the preventive aspect, the new preventive approaches for overcoming aggression should be regularly updated in order to have adequate interaction between the pedagogical advisors at the school and the specialists related to the issue. Such interaction would be comprehensive and comprehensive only if the educational process is comprehensive and up-to-date with the necessary knowledge and proactive skills for children, in addition, it should be regulated in order to overcome cognitive dismoderate intercourse.

**Recommendations:** At the level of primary prevention of aggression, it is effective to work on the incorrect breaking of the feedback in the process of communication between children. The expectations from the preventive interaction between the pedagogical advisors in the school and the institutions related to the issue are focused on creating a positively organized pedagogical environment in which young students acquire skills, knowledge, form relationships, share ideas and thoughts and each of them could be learn from your successes and failures.

**Additional data:** Cognitive dismoderate intercourse is an unexplored, hitherto, social, communicative problem in the psychological spectrum of moderation in human consciousness, reflecting on the refraction of feedback in the process of communication, implicitly (hidden), when the personality, self-control and explicitly (clearly), expresses

his preceptive attitudes, influencing the moment of communication. In many situations the feedback in the communication process is lost, namely neither the teacher communicates the problem to his student to his family, nor the parent in a similar problem communicates with the teacher, the situations of interaction between family and school regarding the preventive process are still unfortunately they are in a similar position to the one mentioned above. Emphasis is not placed on the fact that these activities are important for the emotional and mental development of students, which should give priority to the implementation of preventive techniques to overcome aggression in children.

**Keywords:** Primary prevention of aggression, children of primary school age, aggressive behavior of students, pedagogical advisor

## **АНАЛИЗ НА АНКЕТНИ КАРТИ ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКИ СЪВЕТНИЦИ В УЧИЛИЩЕ ОТНОСНО ПЪРВИЧНАТА ПРЕВЕНЦИЯ НА АГРЕСИЯТА И ВЛИЯНИЕТО НА КОГНИТИВНО ДИСМОДЕРАЦИОННОТО ОБЩУВАНЕ ПРИ ДЕЦАТА ОТ НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ**

**Весела Иванова Божкова**

Югозападен университет "Неофит Рилски", гр. Благоевград, Р. България, [vesela\\_bojkova@abv.bg](mailto:vesela_bojkova@abv.bg)

**Резюме:** В училище се обособяват взаимоотношения с разнолика насоченост и съдържание, по отношение на формирането на личността на подрастващото дете, в процеса на който не бива само да се изисква послушание от негова страна, а и да се подпомага развитието на идентичността му. За да бъдат на лице положителни резултати от съвместната превантивна дейност между семейството и училището в лицето на педагогическите специалисти, би трябвало да се мобилизират ресурсите за целенасочени и поэтапни превантивни действия за преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse). Това е възможно само при свободен избор в междуличностните интеракции. Водещ в педагогическия процес е учителят, който е ангажиран професионално в напътствието на родителите и в търсенето на благоприятни форми за комуникация с учениците в насока преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse). В подготовката на педагогическите кадри за работа с агресивни деца е необходимо присъствието на силен акцент върху усвояването на умения за съпартниране.

Методологията на изследването включва набор от техники за реализация на първичната превенция, като в теоретичен и практико-приложен аспект са съобразени със съвременните експериментални подходи за диагностика и оценяване на първичната превенция на агресията при децата.

Целта на изследването е да се намали агресивното поведение на учениците в начална училищна възраст, чрез набор от техники за превантивно взаимодействие с педагогическите съветници в училище.

Резултатите от изследването, показват, че съвременните модели на превантивно взаимодействие между педагогическите съветници в училище и институциите имащи отношение към проблематиката ще преобразуват вижданията за учебната среда на съвременните деца. Компетенциите на педагозите следва да организират педагогическите интеракции, в които да се преодолее затвореността в семейното и училищното ежедневие, за да може да се търсят начини, които да подпомогнат преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse). Резултатът ще доведе до оптимизиране на педагогическия процес в образователната среда за учениците, защото така се създават доверие и оптимална отговорност в общуването по между им и в следствие би могла да отпадне формалността в общуването между педагогическите съветници в училище и семействата на деца с агресивно поведение. Родителите и специалистите обединявайки усилията си, ще могат да приложат възможностите си за координация на усилията си за справяне с трудностите породени от процеса на възпитание на учениците в насока преодоляване на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse).

**Заклучения:** Взаимоотношенията, които пораждат ползотворно взаимодействие върху преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse) изискват и интеракциите на личностно равнище да бъдат на основата на доверие и сътрудничество. Като резултат от успешните практики в тази насока се появяват перспективи във взаимодействието между специалистите и училището, което ще елиминира недоверието и недоразуменията в интеракциите между учители, родители и ученици. Необходима е информационна система за родители и учители, която да представя информация от специалисти, консултации по актуални въпроси, свързани с възпитанието и развитието на децата и

реализирането на подходящи практики и методи за взаимодействие в процеса по преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse). В зависимост от професионалната подготовка на педагогическите специалисти, могат да се измислят адекватни на педагогическото взаимодействие рубрики, даващи ползотворна информация в процеса на преодоляване на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse). В превантивен аспект трябва да се актуализират редовно, новите превантивни подходи за преодоляването на агресията, за да е на лице адекватно взаимодействие между педагогическите съветници в училище и специалистите имащи отношение към проблематиката. Такова взаимодействие би било всеотнасно и всеобхватно само, ако възпитателният процес е всеобхватен и в актуалност с нужните за децата знания и проактивни умения, освен това трябва да е и регламентиран в насока преодоляване на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse).

**Препоръки:** На ниво първична превенция на агресията е ефективно да се работи върху неправилното пречупване на обратната връзка в процеса на общуване между децата. Очакванията от превантивното взаимодействие между педагогическите съветници в училището и институциите имащи отношение към проблематиката се концентрират върху създаването на позитивно организирана педагогическа среда, в която малките ученици усвояват умения, знания, формират отношения, споделят идеи и мисли и всеки от тях, би могъл да се учи от успехите и грешките си.

**Допълнителни данни:** Когнитивно дисмодерационно общуване (cognitive dismoderate intercourse) е неизследван, досега, социален, комуникативен проблем в психологическият спектър на модерацията в човешкото съзнание, рефлексирал, върху пречупването на обратната връзка в процеса на общуване, имплицитно (прикрито), когато личността се опитва, да запази, самоконтрол и експлицитно (ясно), изразява, прецептивните си нагласи, влияещи и в момента на комуникация. В много ситуации се губи и обратната връзка в процеса на комуникация, именно нито учителят съобщава за проблема на своя ученик на семейството му, нито родителят в сходна проблемна ситуация комуникира с учителя, ситуацията на взаимодействие между семейството и училището по отношение на превантивния процес все още за съжаление са в сходна позиция с по горе споменатата. Не се акцентира върху факта, че тези дейности са важни за емоционално - психическото развитие на учениците, които би трябвало да поставят приоритет върху реализирането на превантивни техники за преодоляването на агресията при децата.

**Ключови думи:** Първична превенция на агресия, деца от начална училищна възраст, агресивното поведение на учениците, педагогически съветник

## 1. УВОД

Възпитанието на съвременните деца се обвързва в известна степен с интернализацията на социокултурните норми и правила на поведение, но главно с провокирането на вътрешноличностните им ресурси за самоконтрол и саморазвитие, това не е достатъчно за личностното израстване на децата и осмислянето на проблематичните ситуации, в които попадат. Промяната, чрез стимулиране и поощряване на развитието на личностните конструкти - Аз-концепция, цели положително изграждане на личността, успешните стратегии за превантивно взаимодействие между педагогическите съветници в училище и другите специалисти, имащи отношение към проблематиката се обуславя от осъзнаването на необходимостта от оптималното изясняване на конкретните им отговорности в процеса на развитието на превантивните стратегии. Трябва да има двустранна педагогическа подкрепа от страна на училището и от страна на семейството, за да има ефект от интеракции и съответно благоприятно въздействие върху децата за преодоляване на когнитивно дисмодерационното общуване (cognitive dismoderate intercourse).

## 2. МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Анализ на анкетни карти за педагогически съветници в училище относно първичната превенция на агресията гр. Благоевград

На първи въпрос (по критерии - дейностни подходи): „В какво се състои вашата дейност по първична превенция на агресивно детско поведение?“ 2% от изследваните педагогически съветници посочват работата си на ниво първична превенция, чрез беседи по теми за формиране на умения и консултации с ученици и родители.

Според 38% от изследваните педагогически съветници учениците се запознават в превантивен аспект с видовете агресия и последиците от нея, чрез презентации по темата.

Според 15% от специалистите учениците се запознават с техники за овладяване на гнева. Според 5% от специалистите дейностите по първична превенция се обвързват с пренасочването на негативната енергия и насъбралото се недоволство у децата в разработването на арт-ателиета. Според 40% от изследваните

педагогически съветници разиграването на ролеви игри и решаването на казуси, помагат за разграничаването на проблемните аспекти от взаимоотношенията на децата, които ги подтикват към агресия.

На втори въпрос (по критерии - дейностни подходи): „Каква е ролята на медиацията в първичната превенция на агресивното детско поведение?“ и 50% от анкетиранияте педагогически съветници, казват - зависи от контекста на ситуацията. Според 15% от специалистите ролята на медиацията се реализира, чрез способ за доброволно разрешаване на спорове и взаимно постигане на споразумения. Според 35% от изследваните педагогически съветници медиацията има подкрепяща роля по отношение на мирното разрешаване на конфликтни ситуации.

На трети въпрос (по критерии - дейностни подходи): „Какви подходи използвате в процеса на дейността си с агресивни деца за преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване при тях?“ и 30% от анкетиранияте педагогически съветници използват консултирането, като подход при общуването с децата, учителите, родителите. От специалистите 17% в процеса на дейността си с агресивни деца работят консолидирано за осъществяване на връзки и взаимодействия с държавни и обществени органи и организации с превантивна насоченост. Според 4% от изследваните педагогически съветници в процеса на дейността си с агресивни деца работят, чрез диагностициране на затрудненията им в интелектуалната, личностната и поведенческата сфера на общуването по между им.

От специалистите 6% за преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване между децата използват консултативни беседи с тях, както и допълнително набиране на информация за учениците с агресивно поведение, чрез наблюдения, разговори с класните им ръководители, родители, медицински лица и други специалисти имащи отношение към проблематиката.

Според 6% от изследваните педагогически съветници в процеса на дейността си с агресивни деца работят, чрез метода консултиране на училищното ръководство и педагогическия колектив по отношение на разработването на училищни правилници, програми и проекти с превантивна насоченост. Педагогическите съветници са водещите участници в училищната комисия по планиране, разработване и прилагане съвместно с класните ръководители на корекционни програми за агресивните деца.

Според 15% от изследваните педагогически съветници в процеса на дейността си с агресивни деца, пристъпват към включването им в работата на училищните комисии по обобщената тема с превантивна насоченост на базата на супер визия т.е. процес на дискутиране на проблеми и конфликти в училищните интеракции. Този работен процес протича по определени правила, чрез изслушването на потърсилия подкрепа или помощ ученик, семейство, група от деца, учители и пр.

Според 12% от изследваните педагогически съветници в процеса на дейността си с агресивни деца, пристъпват към участие в създаването на проекти и програми, спомагащи за усвояването на социални умения и проактивни навици от децата имащи проблем с агресията. Пристъпва се към използването на подходи, като арт терапия (рисунки, книги за оцветяване с цел релаксация и пр.).

Според 10% от специалистите за преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване между децата, те пристъпват към изготвянето на кризисен план за работа със съдействието на семейството и институциите, имащи отношение по въпроса. Реализира се съвместна работа с педагогическият консилиум (участниците в консилиума са, именно помощник-директора по учебно-възпитателната работа, учителите, психолога, социалният педагог) на базата на диагностика и разпознаване на специфичните прояви на ученика, говорещи за наличие на агресия. Превантивно се работи върху откриването на трудностите и причините за отклоненията в поведението, чрез изучаване на социалната ситуация на развитие на статуса на ученика в класа. В последствие се пристъпва към разработване на проект за педагогическа корекция под формата на възпитателни мерки, които трябва да бъдат включени в работата на класният ръководител, учителите, социалният педагог, психолога, родителите, ученическият актив (съвети). Ясно и точно се подхожда към определянето на контролните мерки и формите на превантивна работа насочващи към самоконтрол и самодисциплина при взаимодействието на децата в училищната среда. В някои превантивни планове се използват положителните примери във взаимоотношенията между учениците - връстници обучават връстници.

На четвърти въпрос (по критерии - отчитане на рискови фактори): „Върху кои рискови фактори, трябва да се наблегне, по отношение на по-ефективното реализиране на първичната превенция и преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване при децата?“ е с отворен отговор и 75% от изследваните педагогически съветници посочват необходимостта от акцент върху проучването на семейството и комуникационните процеси в него. Според 25% от изследваните педагогически съветници рисковите фактори върху които трябва да се наблегне са свързани с начинът на общуване на децата в социалната им среда.

На пети въпрос (по критерии - отчитане на рискови фактори): „Какви са най-често срещаните проблеми с агресивните деца в училище при проявите им на когнитивно дисмодерационно общуване?“ е с отворен отговор и според 15% от специалистите все още няма ясен план за превантивна работа и няма координация с отделните структури в педагогическата система по този въпрос. Според 42% от изследваните педагогически съветници проблемите при децата свързани с когнитивно дисмодерационното общуване произтичат от неосъзнаване ефекта на тяхното поведение върху останалите, поради пропуски в комуникацията им. Според 43% от изследваните педагогически съветници проблемите при децата свързани с когнитивно дисмодерационното общуване произтичат от неблагоприятна семейна среда.

На шести въпрос (по критерии - техники за преодоляване на агресията): „С кои институции и организации си взаимодействате в процеса на първична превенция на агресивното детско поведение?“ е с отворен отговор и 10% от педагозите посочват ОЗД, 20% от педагозите посочват - ДПС ; 12% от педагозите посочват - инспектор от детска педагогическа стая; 10% от педагозите посочват - МКБППМН и КПО; 40% от педагозите посочват - центрове за обществена подкрепа, РЗИ и др.; 8% от педагозите посочват - МВР.

На седми въпрос (по критерии - дейностни подходи): „Каква съвместна дейност имате с родителите на агресивните ученици за преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване?“ е с отворен отговор и 5% отбелязват – седмични консултации за решаване на проблеми на теми като – общуване без сила и физически нападения.

Според 25% от педагогическите съветници дейностите свързани с преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване са основно насочени към проучване на семейната среда и нейното влияние върху ученика.

Според 25% от педагогическите съветници дейностите свързани с преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване са основно насочени към работа с детето в семейна и извънучилищна среда, както и превантивна работа в училището.

Според 45% от педагогическите съветници дейностите свързани с преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване са основно насочени към срещи с други специалисти имащи отношение към проблематиката за комуникация и дискусии по въпроса.

На осми въпрос(по критерии - анализиране на агресията, като понятие): „По какви въпроси бихте искали да поговорите със семействата на учениците си относно първичната превенция на агресията и преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване?“ е с отворен отговор и 15% от педагогическите съветници поставят възпитанието на първо място. Според 15% от педагогическите съветници взаимоотношенията в семейството са от съществено значение за преодоляването на когнитивно дисмодерационното общуване. Според 70% от педагогическите съветници, трябва да се наблегне превантивно върху комуникация с децата по въпроси свързани с това, какво ги вълнува и притеснява във взаимоотношенията им в социалната среда.

На девети въпрос (по критерии - анализиране на агресията, като понятие): „Какво бихте могли да направите за децата с агресивно поведение, които имат проблеми, освен в училище и в семейството си?“ е с отворен отговор и 19% от педагогическите съветници биха уведомили съответните институции имащи отношение по въпроса. Според 20% от педагогическите съветници, ще предприемат насочване към центрове за специализирана помощ, където ще работи по проблема на съответното дете. Според 22% от педагогическите съветници са необходими превантивни консултации, препоръчване на подходящ спорт. Според 35% от педагогическите съветници е необходимо строго индивидуална дейност на базата на стимулиране на децата да разпознават правилно комуникативните сигнали в процеса на съвместните им интеракции със всички хора, не само със своите съученици. Според 4% от педагогическите съветници биха могли да предприемат повече срещи за консултации, при които да се наблегне върху междуличностните интеракции.

На десети въпрос (по критерии - техники за преодоляване на агресията): „Какво бихте предложили за подобряване взаимодействието учител-ученик – родител - социален педагог в процеса на първичната превенция на агресията?“ и 5% от изследваните педагогически съветници посочват: по-чести срещи с родители и ученици, на които да се търси решение на възникналите проблемни ситуации. Според 50% от педагогическите съветници за подобряването на взаимодействието учител-ученик – родител - социален педагог трябва да се подхожда превантивно, чрез интерактивни техники, подпомагащи взаимното опознаване и разрешаване на конфликти. Според 15% от педагогическите съветници за подобряването на взаимодействието учител-ученик – родител - социален педагог трябва да се подхожда превантивно, чрез педагогическо консултиране. Според 5% от специалистите в превантивната общност е необходимо насърчаване използването на медиацията в училищата и семействата в които има деца с агресивно поведение. Според 25% от специалистите е необходима повече заинтересованост от страна на родителите.

На единадесети въпрос (по критерии - анализиране на агресията, като понятие): „Как преодолявате трудностите в общуването с учениците и родителите в процеса на първична превенция?“ и 5% от

специалистите преодоляват трудностите в общуването с учениците, чрез извършване на учебно-възпитателна работа съвместно с родителите и учениците. Според 50% от специалистите се ориентират към изграждане на базови комуникативни умения за преодоляване на вътрешно личностните и междуличностни конфликти в училище. Според 15% от специалистите преодоляването на трудностите в общуването се реализира, чрез техники за самоопознаване и самоконтрол. Според 20% от специалистите преодоляването на трудностите в общуването се реализира, чрез изграждане на реални образ и оценка за себе си и за другите. Според 10% от специалистите преодоляването на трудностите в общуването се реализира, чрез развитие на навици за социализация у децата с агресивно поведение. Според 10% от специалистите от педагозите посочват друго, като търсим допълнителна превантивна информация по темата.

На дванадесети въпрос (по критерии - отчитане на рискови фактори): „Обсъждали ли сте с родителите на децата с агресивно поведение, как неблагоприятната среда при междуличностен дискомфорт влияе върху факта, че учениците не могат да коригират социално-неприемливото си поведение?“ и 83% от специалистите отговарят с да; 5% от специалистите дават за отговор – не, докато 10% от специалистите посочват друго, като: непрекъснато работим върху тази проблематика и обменяме опит. Според 2% от специалистите посочват, че само когато спецификата на индивидуалният случай го изисква, обсъждат с родителите на децата с агресивно поведение, междуличностните им интеракции.

На тринадесети въпрос (по критерии - техники за преодоляване на агресията): „Бихте ли одобрили форма на първична превенция на агресията на базата на взаимодействието между училището и семейството, реализирана, като вид събиране два пъти месечно, на което да се обсъждат агресивните прояви на учениците и да се търсят техните решения?“ и 85% от педагозите посочват за отговор - да; 10% от педагозите посочват за отговор - не; 20% от педагозите посочват за отговор друго, като по-скоро е добре и учениците да присъстват, за да могат да изкажат своята позиция по проблема.

На четиринадесети въпрос (по критерии - техники за преодоляване на агресията): „Приемлива ли е за Вас идеята в процеса на реализиране на първичната превенция в класната стая да има три дъски (от страни) на които с каърчета, учители, родители и ученици да поставят бележки, относно агресията в училище, след това на специално организирани в края на месеца срещи да се дискутират проблематичните въпроси?“ и 70% от педагозите посочват за отговор - да; 25% от педагозите посочват за отговор - не; 15% от педагозите посочват за отговор друго, именно идеята може да се доразвие, като се включи и обща дъска за педагогически съветници и други авторитети, имащи отношение към агресията.

### 3. РЕЗУЛТАТИ

#### Общи изводи

| <i>Критерий</i>                              | <i>Анкетна карта за педагогически съветници в училище относно първичната превенция на агресията гр. Благоевград</i>                                                                                    |                            |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
|                                              | Показатели                                                                                                                                                                                             | % по показатели            |
| 1.<br>Дейностни подходи                      | 1.1.подобряване взаимодействието ученик-родител-социален педагог;<br>1.2.превантивни практики;<br>1.3.взаимодействие с организации и институции имащи отношение към първичната превенция на агресията. | 20%<br>13,36%<br>22,5%     |
| 2.<br>Отчитане на рискови фактори            | 2.1. диагностициране на поведенчески отклонения;<br>2.2.кризисен план;<br>2.3.консултиране.                                                                                                            | 33,33%<br>50%<br>25%       |
| 3.<br>Анализиране на агресията, като понятие | 3.1.запознаване с последиците от агресивните прояви;<br>3.2. отчитане на различните форми на агресия;<br>3.3.разясняване спецификата на агресивните изблици.                                           | 33,33%<br>16,67%<br>18,33% |
| 4.<br>Техники за преодоляване на агресията   | 4.1.способ за доброволно разрешаване на спорове;<br>4.2. активизиране на нови форми на превенция;<br>4.3. насърчаване използването на медиацията в училището и семейството.                            | 36,67%<br>38,33%<br>33,33% |

#### 4. ДИСКУСИИ

Анкетираните педагогически съветници от град Благоевград са шест на брой. Според тях ефективните дейностни подходи за реализиране на първичната превенция на агресията са възможни, чрез взаимодействие с организации и институции имащи отношение към първичната превенция на агресията. Отчитането на рисковите фактори за превенция на агресията при децата от начална училищна възраст е необходимо да бъде осъществено, основно чрез кризисен план. Превантивното анализиране на агресията, като понятие и нейното предохраняване, може да се осъществи на базата на запознаване с последиците от агресивните прояви. Относно превантивното осъществяване на техники за преодоляване на агресията, по големият процент от социалните работници акцентират върху активизиране на нови форми на превенция.

#### 5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

*Обобщена таблица по критерии и показатели от анкетирането на педагогически съветници град Благоевград*

| Критерий                                     | Показатели                                                                                      | № на въпрос | % по показатели | % по критерии |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-----------------|---------------|
| 1.<br>Дейностни подходи                      | подобряване взаимодействието ученик-родител-социален педагог                                    | 10          | 20%             | 18,62%        |
|                                              | превантивни практики                                                                            | 1,3         | 13,36%          |               |
|                                              | взаимодействие с организации и институции имащи отношение към първичната превенция на агресията | 6,7         | 22,5%           |               |
| 2.<br>Отчитане на рискови фактори            | диагностициране на поведенчески отклонения                                                      | 5           | 33,33%          | 36,11%        |
|                                              | кризисен план                                                                                   | 4           | 50%             |               |
|                                              | консултиране                                                                                    | 12          | 25%             |               |
| 3.<br>Анализиране на агресията, като понятие | запознаване с последиците от агресивните прояви                                                 | 8           | 33,33%          | 22,78%        |
|                                              | отчитане на различните форми на агресия                                                         | 9           | 16,67%          |               |
|                                              | разясняване спецификата на агресивните изблици                                                  | 11          | 18,33%          |               |
| 4.<br>Техники за преодоляване на агресията   | способ за доброволно разрешаване на спорове                                                     | 14          | 36,67%          |               |

|  |                                                                  |    |        |        |
|--|------------------------------------------------------------------|----|--------|--------|
|  | активизиране на нови форми на превенция                          | 13 | 38,33% | 36,11% |
|  | насърчаване използването на медиацията в училището и семейството | 2  | 33,33% |        |

На ниво първична превенция на агресията, според анкетираните педагогически съветници от град Благоевград е необходимо да се акцентира основно върху отчитането на реалните рискови фактори и установяването на подходящи техники за преодоляване на агресията. Мястото на превантивното анализиране на агресията, като понятие е подходящ предохранителен подход, според 22,78% от изследваните педагогически съветници. Дейностите подходи са съществена част от първичната превенция на агресията, според 18,62% от респондентите, които апелират те да бъдат насочени към неправилното пречупване на обратната връзка в процеса на комуникацията на децата в социалното им обкръжение.

#### ЛИТЕРАТУРА

- Божкова, В. (2021). Общата реактивност и проявите на когнитивно дисмодерационното общуване при децата от начална училищна възраст. GENERAL REACTIVITY AND MANIFESTATIONS OF COGNITIVE DISMODERATION INTERCOURSE IN CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE. В: Международна конференция the International Journal: „SCIENTIFIC PAPERS”. Institute of Knowledge Management, Vol. 45, No.2, pp.329- 532, ISSN 2545-4439; ISSN 1857-923X
- Божкова, В. (2021). Анализ на анкетни карти за установяване наличието на агресивност и основните причини за появата му при децата от начална училищна възраст. В: Академично списание. Управление и образование. Университетско издателство „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас., кн. 3, том 17, Vol. № 3.
- Василева, Е. (2004). Съвременното начално училище – реалности и предизвикателства. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София.
- Димитров, Л. (2005-2006). За детето училището и възпитанието. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София.
- Иванов И. (2013). Агресията и насилието в училище. В: сп. „Педагогика“, кн. 1.
- Искрев, Д. (2012). Училищно консултиране. Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград.
- Красиминова, И. (2000). Специална училищна превенция. В: сп. „Обществено възпитание“, кн.3, 33-40.
- Попова, С. (2011). Превантивни аспекти на възпитанието. „Пролетар“, София.
- Пеевски, В. (2007). Превенцията основна дейност на местната комисия. В: Обществено възпитание кн. 2, с.24-26.
- Рачева, И. (2013). Как да се помогне на децата да общуват пълноценно. В: сп. „Педагогика“, кн. 1.